

Tilastot kehittämis- ja strategiatyökaluna

Porin ja Satakunnan kirjastot

Asko Hursti 3.12.2013

Mihin tilastotietoja tarvitaan?

- Budjetin laadinta
- Kokoelmatyö
- Henkilöstön mitoitus
- Aukioloajat
- Maakunnallinen yhteistyö

Mitä tilastoja?

- yleisten kirjastojen tilastotietokanta: tilastot.kirjastot.fi
- kirjastojärjestelmästä saatavat tilastotiedot
- muut tilastot:
  - - kaupungin tilastot:
  - - väestön määrä kaupunginosa-alueittain
  - - väestön ikärakenne vrt. lainausoikeutta käyttäneet
  - - väestön koulutustaso
  - - väestön kielijakauma
  - - Tilastokeskus: väestötilastot: asukasmäärä kunnittain

Talousarvion laadinta

- Kohderyhmänä:
  - keskushallinto ja luottamushenkilöt
- Lähteenä:
  - valtakunnalliset kirjastotilastot
- Käyttö: vertailutiedot
  - Kaikki maakuntakirjastot
  - Lähimmäksi suurimmat (Turku, Jyväskylä, Lahti, Kuopio, Kouvola)

Keskushallinto ja luottamushenkilöt

- taloudellinen panostus:
toimintamenot/asukas
- lainausten määrä/asukas
- käyntien määrä / asukas
- **aineistomääräraha /asukas**
- tilatarpeet – tilojen määrä /asukas
- henkilöstön määrä /asukas

Tilastot kokoelmatyössä

- Hankinta vs. käyttö
- Poistot:
  - yleisohje: poistoja vähintään hankinnan määrä
- Aineistomääräraahajako:
  - lainausten määrä
  - lainausten jakaantuminen: lapset, aikuiset
  - käyntien määrä

Tilastotiedot henkilöstön mitoituksessa

- lainausten kokonaismäärä (lainaa/htv)
- käyntien määrä (käyntiä/htv)
- käyntejä/aukiolotunti
- lainoja/aukiolotunti
- kouluyhteistyö
- tapahtumat

Tilastot aukioloaikojen mitoituksessa

- koska käydään eniten?
- mihin aikaan päivästä suurimmat lainausmäärät?

Tilastot ja maakunnallinen työ

- Taloudellinen panostus kunnittain (kokonaismenot/asukas)
- Hankintaan käytetty euroa/asukas
- Seutulainojen määrä/kokonaislainaus
- Seutulainat: antaneet /saaneet
- Kokoelmapolitiikka: varastointi ja poistot

Seutulainat 2012: Satakirjastot

- Seutulainojen määrä 119 201 kpl
(2,7 prosenttia kaikista lainoista)
- 6 kirjastoa antoi enemmän seutulainoja kuin sai
- Suurin osa seutulainosta annettiin Porista, 41 %
- Suurimmat hyötyjät ne, joilla pienimmät aineistorahat
- Suurimmillaan seutulainojen osuus kaikista lainosta 10 %

Maakunnallinen kokoelmayhteistyö

- **Satakirjastojen kokoelmaselvitys:**

Selvitys kokoelmien nykytilasta sekä hankinta-, varastointi- ja poistopolitiikkojen yhteistyömahdollisuuksista

- **Joulukuu 2012**
- **www.pori.fi/kirjasto**

Kokoelmaselvitys: varastointi

- Selvitettiin Satakirjastojen tämän hetkisten varastojen tilannetta, varastoneliöitä sekä vapaita ja varattuja varastohyllymetrejä:
- varastojen koko vaihtelee
- tilanahtaus koetaan ongelmaksi
- ei aikaa paneutua varastointiin
- aineiston arvon määrittämisen vaikeus
- varastointipäätöksen tekemisen vaikeus
- asiakkaiden tietämättömyys varastojen käytöstä

Kokoelmaselvitys: varastointi

- Satakirjastoissa 254 000 nidettä varastoissa (= 12 %, kokoelmat yhteensä 2 132 000 nid.)

Varastoiduista ollut lainassa 6,85 % (2011)

SATAKIRJASTOJEN KIRJOJEN VARASTOINTI- JA POISTO-OHJE

- Vain sellainen aineisto varastoidaan, jota asiakkaat tarvitsevat. Tarkista aineiston lainahistoria ja tietuetiedot.
- Ennen varastoon siirtämistä tarkistetaan kuvailu ja asiasanojen oikeellisuus.
- Huonokuntoinen, vanhentunut tai tarpeeton aineisto poistetaan.
- Saman teoksen varastointia useana kappaleena tulee välttää.
- Päävastuu aineiston varastoinnista on Porin ja Rauman kaupunginkirjastoilla.
- Kulttuuri- ja tieteenhistoriallisesti merkittävä aineisto varastoidaan pääsääntöisesti Porin ja Rauman kaupunginkirjastoissa.
- Varastoidaan ensisijaisesti suomenkielistä aineistoa.
- Jokainen kirjasto varastoi omat erikoisaineistonsa.

Kokoelmanhoitajan huoneentaulu

- Kokoelmanhoito on kuin puutarhanhoitoa: harventaminen saa puutarhan kukoistamaan.
- Kokoelmamme ovat käyttöä varten. Tekemällä hyllyihin tilaa, kirjoja saadaan houkuttelevasti esille.
- Teemme poistoja aktiivisesti ja jatkuvasti siten, että hankintojen ja poistojen suhde pysyy samana. Rohkeus tehdä ratkaisuja kasvaa työtä tehdessä.
- Tavoitteena on monipuolinen, uudistuva ja hyväkuntoinen kokoelma.
- Päävastuu varastoinnista on Porin ja Rauman pääkirjastoilla.

Poistovinkkejä alkuun pääsemiseksi:

- huonokuntoiset ja likaiset
- jo kertaalleen korjatut, ei korjata moneen kertaan
- 0-lainat
- aineisto, jota ei ole lainattu viimeisen 5 vuoden aikana

Tilastojen käyttö julkisuudessa

- Miten kunnat rahoittavat kirjastojaan :
Artikkeli Satakirjastot –asiakaslehteen 2/2013.

Vertailutietoa:

Rahoituksen, henkilöstömäärän,
aineistomäärärahan ja tilojen suhteen.

Lähteenä: tilastot.kirjastot.fi -tietokanta

Kiitos!

asko.hursti@pori.fi